

Lommel Kolonie

BAREND HAZELEGER
(tekst) & **JAN VAN DER**
STRAATEN (fotografie)

Vanaf 1850 zijn in de Nederlandse en Belgische Kempen vloeiveiden of wateringen aangelegd met de bedoeling om de bodemvruchtbaarheid te vergroten. Ze werden enkele keren per jaar bevoeid met mineraalrijk water uit het kanaal Bocholt-Herentals, zie ook Boeye en De Blust (dit nummer). Jan van der Straaten en Marijke Verhagen hebben de belangrijkste overgebleven vloeiveiden aan beide zijden van de grens uitgebreid gefotografeerd. Hun foto's worden gepubliceerd in een nog te verschijnen boek over het stroomgebied van de Dommel. In **LANDSCHAP** alvast een voorproefje.

De Wateringen in Lommel-Bergeijk zijn ontworpen als onderdeel van een grote agrarische kolonie. Twintig boerderijen werden er gebouwd, samen met een kerk, pastorie en schooltje. Uit Antwerpen werden arbeiders met een goede staat van dienst aangetrokken, de boeren kwamen uit Oost en West Vlaanderen. De boerderijen waren 5 hec-

tare groot, waarvan 1 hectare vloeiveide. Voor de aanvoer van het water naar De Wateringen is de Grote Fossé gegraven, een vijf kilometer lang kanaal. De overheid investeerde verder weinig in de kolonie, omdat ze wilde laten zien dat het project ook zonder grote investering kon slagen. Uiteindelijk heeft dat het project de das omgedaan. Binnen tien jaar was het project als kolonisatie mislukt. Een grootgrondbezitter nam het systeem over. Met de opkomst van de kunstmest eind 19de eeuw verloren de vloeiveiden hun betekenis. De meeste werden ingeplant met populieren voor de fabricage van lucifers. Een klein deel is nog intact.

De populaire opvatting is dat de inspiratie voor de vloeiveiden, een 'industriële' vorm van bevoeding, afkomstig is uit Noord-Italië. Burny (1999) bestrijdt dit. Hij wijst op het eeuwenoude gebruik van "weteren" in de Kempen en ziet een continuïteit tussen deze traditionele vormen en de vloeiveiden. De verwarring wordt misschien veroorzaakt door het alpiene graszadenmengsel waarmee de vloeiveiden in de Kempen zijn ingezaaid. Maar het gebruik van gebiedsvreemde zadenmengsels, mest en andere hulpstoffen was in die tijd de gangbare praktijk. De Wateringen danken aan het 'Italiaanse' mengsel het weideklokje, bergklokje en de bonte krokus, die buiten de vloeiveiden verder in Vlaanderen niet worden aangetroffen.

Burny, J. , 1999. Bijdrage tot de historische ecologie van de Limburgse Kempen (1910-1950). Tweehonderd gesprekken samengevat. Natuurhistorisch genootschap Limburg, Likona, Provincie Limburg, Regionaal Landschap Kempen en Maasland en Instituut voor Natuurbehoud. Reeks XLII afl evering 1.

